

Ekonomi Alanında Yapılan İnkılaplar

Türkiye İktisat Kongresi

“Siyasi ve askeri zaferler ne kadar büyük olursa olsun, ekonomik zaferler ile taçlandırılmazlarsa kazanılan zaferler yaşayamaz, az zamanda söner.” diyen Atatürk, tam bağımsızlık için ekonomik bağımsızlığın da mutlaka sağlanması gerektiğine inanıyordu. Bu düşünce doğrultusunda, Lozan görüşmelerinin devam ettiği günlerde İzmir’de **Türkiye İktisat Kongresi’nin** toplanması talimatını verdi.

Kongrenin toplanma amaçları:

- Milli ekonomi ilkelerini belirlemek
- Ekonomik bağımsızlığa ulaşmak
- Dışa bağımlılık önleyerek millî üretimi artırmak

- Kongrenin başkanlığını Kâzım Karabekir yapmıştır.
- Tüccar, sanayici, esnaf, çiftçi ve işçileri temsilen 1135 delege katılmıştır.
- Kongrede Misak-ı İktisadi (Ekonomi Andı) kararları kabul edilmiştir.

Kongre ve Misak-ı İktisadi Kararlarından sonra;

- Millî ekonomi seferberliği başlatıldı.
- Yerli ve millî üretim teşvik edildi.
- Yerli malı kullanımı artırılarak ithalat azaltıldı.
- Tasarruf bilinci geliştirilmeye çalışıldı.
- İlim ve sanat, ekonomik kalkınmanın en önemli unsurları kabul edildi.

Hangi Atatürk ilkesiyle ilgilidir?

- Milliyetçilik

Tarım Alanında Yapılan Çalışmalar

Türkiye Cumhuriyeti kurulduğunda ekonominin temeli büyük oranda tarıma dayalıydı. Devletin gelirlerinin en önemli kısmı tarım ürünlerinden elde edilen **Aşar vergisinden** oluşuyordu. Ancak halkın bu vergiyi ödeyecek gücü yoktu. Anadolu halkı on yıldır aralıksız devam eden savaşlarda evlatlarını ve toprağı işleyebileceği hayvanlarını kaybetmişti. Halkın ödemekte zorlandığı **Aşar vergisi** 1925’te kaldırıldı. Böylece köylü, üzerindeki ağır bir ekonomik yükten kurtulmuş oldu. Devletin çiftçisinin köylüsünün yükünü hafifletmek için **Aşar vergisini kaldırması sosyal devlet anlayışının bir sonucudur.**

- 1925 yılında "Aşar vergisi" kaldırıldı.
- Makineli tarım özendirilerek tohum ıslahı yapıldı.
- Köylüye ucuz tohum ve gübre dağıtıldı.
- Tarım Kredi Kooperatifleri kuruldu.
- Ziraat Bankası geliştirilerek çiftçiye krediler verildi.
- Ankara’da Yüksek Ziraat Enstitüsü açıldı.
- Ankara’da Atatürk Orman Çiftliği kuruldu.

Aşar Vergisinin Kaldırılması Hangi Atatürk ilkesiyle ilgilidir?

- Halkçılık

Atatürk Orman Çiftliği

- Örnek çiftlik kurarak tarımı geliştirmek
- Ziraat konusunda uygulamalı eğitim yapmak
- Bazı bitkileri yetiştirip çiftçilere örnek olarak göstermek
- Halkın eğlenebileceği ve dinlenebileceği alan oluşturmak
- Ziraat Okuluna girecek gençlerin çiftlikte staj yapmalarını sağlamak

Şeyhmus Yüce - www.sosyalbilgiler.biz

Türkiye İktisat
Kongresi

17 Şubat 1923

Aşar Vergisi’nin
Kaldırılması

1925

Kabotaj
Kanunu

1926

Teşvik-i Sanayi
Kanunu

1927

Sümerbank’ın
Kuruluşu

1933

Yüksek Ziraat Ensti-
tüsü’nün kuruluşu

1933

I. Beş Yıllık Kalkın-
ma Planı

1934-1939

Etibank’ın
Kuruluşu

1935

Ekonomi Alanında Yapılan İnkılaplar

Sanayi ve Ticarete Yapılan Çalışmalar

- Yatırımcıların sermaye ihtiyacını karşılamak için 1924'te Türkiye İş Bankası kuruldu.
- 1927 yılında çıkarılan Teşvik-i Sanayi Kanunu (Sanayiye Özendirme) ile özel sektöre devlet destek verdi.
- Tüccar ve sanayicinin sermaye ihtiyacını karşılamak için Sanayi ve Maadin Bankası kuruldu.
- 1933 yılında Sümerbank kuruldu. 1935 yılında madencilik sektörüne parasal destek sağlamak için Etibank kuruldu.
- 1933'te hazırlanan ve 1934-1939 yılları arası için planlanan I. Beş Yıllık Kalkınma Planı hazırlandı.

Not: İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı hazırlansa da İkinci Dünya Savaşı'nın başlaması nedeniyle uygulanamadı.

- Yer altı zenginliklerimizi ortaya çıkarmak ve işlemek için 1935 yılında Maden Tetkik Arama Enstitüsü kuruldu.

Cumhuriyetin ilk yıllarında açılan bazı fabrikalar

- 1923 - Uşak Şeker Fabrikası
- 1926 - Kayseri Uçak Fabrikası
- 1933 - Eskişehir Şeker Fabrikası
- 1934 - Bursa Süt Fabrikası
- 1939 - Karabük Demir Çelik Fabrikası vb.

Denizcilikte Yapılan Çalışmalar

Kabotaj Kanunu

Kabotaj hakkı: Bir devletin kendi kara sularında, iç deniz, göl ve akarsularında taşıt işletme, bu taşıtlarla ülke limanları arasında yük ve yolcu taşıma hakkına sahip olmasıdır.

Atatürk *"En güzel coğrafi durumda ve üç tarafı denizle çevrili olan Türkiye; endüstrisi, ticareti ve sporu ile en ileri denizci millet yetiştirmek yeteneğindedir. Bu yetenekten yararlanmayı bilmeliyiz. Denizciliği Türk'ün büyük millî ülkesi olarak düşünmeli ve onu kısa zamanda güçlendirmeliyiz."* diyerek denizciliğin önemini vurgulamıştır.

- Lozan'da kapitülasyonlar kaldırılırsa da denizlerimizde yük ve yolcu taşıma hakkı bizde değildi.
- Tam bağımsızlığa ve milli ekonomiye aykırı olan bu durumu sonlandırmak için **1 Temmuz 1926'da Kabotaj Kanunu çıkarıldı.**

Kabotaj Kanunu sonucunda;

- Türk kara sularında yük ve yolcu taşıma ile işletme hakkı Türk denizcilere verildi.
- Ekonomik bağımsızlık sağlandı ve milli ekonomimiz güçlendi.

Hangi Atatürk ilkesiyle ilgilidir?

- Milliyetçilik

1929 Dünya Ekonomik Krizi

- 1929'da başlayan "Dünya Ekonomik Krizi" ekonomimizi büyük ölçüde olumsuz etkiledi.
- Krizin etkisiyle yatırımlar iyice azaldı.
- Devlet bu süreçte özel sektörü desteklemeye devam etse de özel sektör bu krizin etkisinden olumsuz etkilendi.
- Bunun üzerine devlet halkın temel ihtiyaçları için ağır sanayiye yönelik yatırımları kendisi yapmaya başladı.
- Böylece **devletçilik** ilkesi uluslararası nedenlerden dolayı zorunlu olarak ortaya çıktı.
- Dünya Ekonomik Krizi'nin etkisini azaltmak için "yerli malı sergileri" açılarak yerli malı kullanımı teşvik edildi.
- "Millî İktisat ve Tasarruf Cemiyeti" kurularak halk tasarruf yapmaya yönlendirildi.

Türkiye İktisat Kongresi

17 Şubat 1923

Aşar Vergisi'nin Kaldırılması

1925

Kabotaj Kanunu

1926

Teşvik-i Sanayi Kanunu

1927

Sümerbank'ın Kurulması

1933

Yüksek Ziraat Enstitüsü'nün kurulması

1933

I. Beş Yıllık Kalkınma Planı

1934-1939

Etibank'ın Kurulması

1935